

«NAŠ GLAS» izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

Fr. Petrovčič:

Nekaj o začetku „Našega Glasa“

Društvo državnih nameščencev v Ljubljani in Savez javnih namještenika v Zagrebu sta kmalu po prevratu l. 1918. navezala ožje stike ter osnovala na skupni seji v Zagrebu 4. julija 1919. »Centralno zvezo javnih nameščencev kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Ta zveza je uvidela, da je drž. nameščencem nujno potrebno lastno glasilo in sklenila izdajati, počenši s 1. avgustom 1919. »Naš Glas«. List naj bi izhajal do konca leta 1919. pa 2 krat na mesec, vsakega 1. in 15., od novega leta dalje pa kot tednik.

Zveza se je prav resno lotila dela in prva številka lista je res izšla v Ljubljani dne 1. avgusta 1919. v nakladi nekaj desetisočev (menda 40 tisoč) izvodov. Dobro polovico cele naklade so poslali Savezu v Zagreb, ki je potem razposlal list po hrvatskih krajih, dočim je razpošiljanje lista po Sloveniji oskrbelo Društvo drž. nameščencev v Ljubljani, ki je imelo tedaj par mesecev lastno pisarno na Poljanski cesti. Tako Savez v Zagrebu, kakor ljubljansko društvo sta šla z vso vnejo na agitacijsko delo za razširjanje lista. Razposlala sta na desetisoče nabiralnih pol na urade in posamezne tovariše. List je naletel na zelo topel sprejem in tovariši po vseh krajih so šli z velikim idealizmom in nepričakovanim navdušenjem na agitacijo od moža do moža in dosegli, da je število naročnikov že v par mesecih naraslo na skoro 5000, za tiskovni sklad pa so nabrali nekaj tisočakov.

Drugo in naslednje številke lista so dobili naročniki že naravnost iz Ljubljane. Po odpovedi pisarne na Poljanski cesti smo odpravljali list v prostorih davčne urada za mesto, čigar predstojnik je bil takratni predsednik ljubljanskega društva, g. Makso Lilleg. Odpravljanje lista je prevzelo iz golega idealizma popolnoma brezplačno nekaj tovarišic in tovarišev ter delalo po več večerov od 8. ure naprej, pogostoma do polnoči in tudi dalje. Šlo je počasi, ker so pisali naslove kar z roko na liste in morali še vsak list opremiti s časopisno znamko. Neko noč okrog polnoči pa se je nenadoma pojavil med namj takratni finančni delegat dr. K. Šavnik, češ da je hotel videti, kdo je tako priden, da dela pozno v noč. K sreči je bil med nami tudi davčni uradnik in ta je pojasnil delegatu stvar tako, da on nadzoruje in se ni bati, da bi se kaj zagrešilo. To pojasnilo je za ta večer zaleglo; drugi dan pa je bilo precej ropotanja, g. Lilleg je imel nekaj otepanja, našega nočnega delovanja v teh prostorih pa je bilo s tem konec.

Zatekli smo se potem z odpravljanjem lista na mestni magistrat v pisarno tedanjega prvega urednika, gosp. Frana Govékarja. Tu smo imeli mir in šlo je tudi hitreje, ker smo naslove naročnikov pripravili že prej in jih le prilepljali na liste. Vse delo za list je bilo v polnem teku, agitacija z nabiralnimi polami v polnem razmahu, ko je konec septembra nastala splošna tiskarska stavka in je moral list prenehati z izhajanjem skoraj za tri mesece. S tem je bila onemogočena vsaka agitacija, ker tudi nabiralne pole niso učinkovale, če ljudje obenem niso dobili lista. To je bil za list hud udarec, ker bi se pri rednem izhajanju gotovo javilo še nekaj stotin novih naročnikov, tako pa so začeli nekateri celo odpadati. Vendar pa se je delovanje vseh pokrajinskih organizacij ravno po zaslugi »Našega Glasa« močno poživelo; dvignil je med javnimi nameščenci čut solidarnosti in zanesel med nje več borbenega duha.

Vsled vedno obupnejšega gmotnega položaja vseh javnih nameščencev

so morale postati tudi njih organizacije vedno bolj borbene. V protest proti nevdržnemu položaju so priredili po vseh pokrajinah države na dan 18. decembra 1919. dopoldne manifestacijska zborovanja, ki so bila vsa prav dobro obiskana; seveda so bila med uradnimi urami. Ta dan je po skoro trimesečnem prestanku zopet izšel tudi »Naš Glas« kot št. 6—10 na 16 straneh in zaključil letnik 1919., navajajoč, da je imel list težak porod, da se je začel dobro razvijati, a tiskarski štrajk mu je nadaljnji razvoj prekinil in ga popolnoma ustavil. Z novim letom pa začne izhajati kot tednik vsak četrtek.

Dne 18. decembra prirejena manifestacijska zborovanja so kot prvi uspeh rodila razpust Saveza v Zagrebu, češ da mu stoji na čelu subverzivni elementi, ki hočejo upravititi državo. Voditelji Saveza so bili suspendirani od službe in plače in vsako delo Saveza ustavljeno. Onemogočena je bila tudi vsaka agitacija za list, ker med Hrvati za časa zapora voditeljev ni bilo nikogar, ki bi bil zanj delal. Hrvatski tovariši so bili brez vodstva in poleg tega še zbegani po vesteh hrvatskih listov, da je »Naš Glas« ustavljen. Poleg vsega tega so začeli med poedinci med hrvatskimi tovariši proti listu nastopati zaradi slovenskih člankov, češ da jih ne razumejo in naj bo list samo hrvatski. Vse to je seveda imelo edino možno posledico, da je začelo število naročnikov med Hrvati občutno padati, kar je dovedlo Savez do tega, da je sklenil izdajati svoj »Naš Glas« v Zagrebu v srbohrvaščini. Sporočili so nam, da so se odločili za izdajanje lastnega, samo v srbohrvaščini pisanega strokovnega glasila zaradi tega, da dvignejo število naročnikov. Do tega sklepa pa jih je dovedlo tudi dejstvo, ker večina njih naročnikov ne obvlada in razume slovenščine. Čim pa se bo enkrat število hrvatskih naročnikov dovolj povečalo, bodo oni prvi, ki bodo skušali doseči, da se »Naš Glas« zopet strne v skupno glasilo za vso kraljevino.

Številka 37 »Našega Glasa« z dne 16. septembra 1920. je nato res izšla v Zagrebu pod istim naslovom kakor v Ljubljani, le da je bil njen tekst popolnoma hrvatski. S tem smo bili v Ljubljani postavljeni pred izvršeno dejstvo in ni nam preostalo drugega kot vzeti to na znanje in odstopiti v Zagreb vse hrvatske naročnike. Za to ločitev nismo dali Slovencev nobenega povoda, obžalovali smo jo, ker smo bili prepričani, da ta separatizem ne bo koristil ne nam, ne Hrvatom, ker kažemo s tem le svojo nesložnost in tako razcepljeni tudi izboljšanja gmotnega položaja ne bomo dosegli. Od takrat dalje imamo v Ljubljani in v Zagrebu dvojje glasilo z istim imenom.

Ta ločitev, še bolj pa neprestano slabši gmotni položaj vseh nameščencev je povzročil, da je postajalo zanimanje za list vedno manjše in je začelo število naročnikov padati. Kakor so šli tovariši ob njegovi ustanovitvi z idealizmom in velikim navdušenjem na delo za njegov razmah, tako so zdaj postali apatični in nebržni. Ko smo prva leta razpošiljali nabiralne pole, so posamezniki kar tekmovali, kdo bo nabral več novih naročnikov in prispevkov za tiskovni sklad. Od moža do moža so agitirali in ni ga bila skoro tovariša, ki nam ne bi poslal nazaj pole z vsaj enim novim naročnikom. Danes tega ni več! Ko smo pred dve letoma razposlali nad 40 nabiralnih pol, smo dobili nazaj le tri!

Pri takem zanimanju za edino naše slovensko stanovsko glasilo, ki ga še imamo, je seveda vsak njegov napredek nemogoč in padanje števila na-

ročnikov neizbežno. List drži edinole še kader starejših tovarišev, ki pa na žalost počasi odmirajo in jih je vedno manj, dočim med mlajšimi javnimi nameščenci vseh panog in strok za list ni prav nobenega zanimanja. Če list v

mlajši generaciji ne vzbudi večjega zanimanja in čuta skupnosti, če ne dobi med njo večje opore, t. j. naročnikov in sotrudnikov, je vsak njegov razmah nemogoč in ogrožen že tudi njegov obstoj sam.

Za zvišanje prejemkov

Že večkrat smo pisali o akciji združenih 18 strokovnih društev državnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani, ki so 10. novembra 1938. izročila g. banu dravske banovine spomenico z dokazi za potrebnost takojšnega zvišanja prejemkov. Iste organizacije so pa dne 23. novembra izročile skupno spomenico tudi ljubljanski Zbornici za trgovino, obrt in industrijo in jo prosile za pomoč v borbi za doseg boljših prejemkov. Iz te spomenice navedemo nekatere najvažnejše odstavke:

»Spričo splošne gospodarske povezanosti prav vseh stanov ljudskega državnega kolektiva ni ureditev naših prejemkov, ki naj vodi k izboljšanju življenjske ravni državnih in banovinskih aktivnih in upokojenih uslužbencev in delavcev, zgolj naše vprašanje, marveč je tako zvišanje hkrati v neposrednem interesu prav vseh, v prvi vrsti pa pridobitnih slojev. Izboljšanje naših prejemkov pomeni povečanje naše kupne moči, obenem pa poživitev trgovine in povečanje industrije.

Povečanje naših dohodkov je nujno potrebno, zakaj naš gmotni položaj postaja dan na dan obupnejši. Že pred zadnjim znižanjem l. 1935. so bili naši prejemki daleč pod eksistencijskim minimom in smo takrat nameščenci, upokojenci in delavci pričakovali zvišanje, nikakor pa ne znižanje svojih že itak nezadostnih dohodkov. Ureditev naših osebnih prejemkov v l. 1937. je bila le nezadostna in nezadostna. Prejemki poročenih drž. uslužbencev po tej ureditvi niti niso dosegli višine pred zadnjo ureditvijo v l. 1935., četudi je med tem draginja silno narasla. Rodbinska doklada za ženo ni bila vrnjena. Poročene drž. uslužbenke in upokojenci sploh niso nič prejeli. Prve še danes ne prejemajo osebnih dokladov, upokojenci pa le znižane iz l. 1935. Za te v prejemkih ustvarjene razlike ne najdemo nobene opravičljive utemeljitve, najmanj pa utemeljitve, ki bi slonela na socialnih razlogih.

Cene vseh življenjskih potrebščin še vedno neprestano naraščajo in so danes za 25 do 30 % višje od cen v letu 1935. Spričo tega težko izhajajo samski uslužbenci v visokih položajih, oni v nižjih položajih, zlasti poročeni

z družinami, pa se bore s pritrgovanjem in pomanjkanjem, kljub temu pa zapadajo bolj in bolj v dolgove. Naše družine razjedata zato beda in obup. Naši slabo ter nezadostno hranjeni in slabo oblečeni otroci v slabih in nezadostno kurjenih stanovanjih zdravstveno propadajo. Sami pa zaradi neprestanega pritrgovanja izčrpani in od morečih skrbi za obstanek družin izmučeni, svojega dela ne moremo opravljati s tisto poglobljenostjo in posvetitvijo, kot bi bilo to v interesu službe.

V najbednejših razmerah žive najnižji uslužbenci, zlasti delavci. Ti nimajo nobenih, niti draginskih, niti rodbinskih dokladov za otroke in prejemajo zgolj dnevnice za svoje osebno delo. Dnevnice navadnega fizičnega delavca znašajo pri 25 dnevni zaposlitvi 500 din na mesec. Ta znesek se pri starejših le nezadostno zviša. Le redki delavci — in to kvalificirani — dosežejo mesečne prejemke do 1500 din. Zaradi teh skrajno nizkih mezd tudi niso redki primeri, ko odpade od delavčevega zaslužka na vsakega člana družine le po 1,80 do 2 din na dan. Ni težko sklepati, kako taka družina živi in kakšna revščina vlada v delavskih družinah.

Na nas nameščencev in delavcev sloni vsa uprava in vse redno delo države sploh. Zato upravičeno pričakujemo izboljšanja svojega položaja zlasti zdaj, ko se je po uradnih izjavah gospodarsko stanje države izredno izboljšalo in so državni dohodki močno prekoračili v drž. proračunu določene postavke. Posebno pa pričakujemo izboljšanje, ker je bilo pred nedavnim eni stroki drž. uslužbencev s priznanjem posebne doklade gmotno stanje že izboljšano.

Neobhodno je potrebno, da se ustvari vsem državnim in banovinskim uslužbencem, upokojencem in delavcem možnost skromnega obstanka.

Slede zahteve, ki so jih naše združene strokovne organizacije predložile tudi g. banu dravske banovine in ki zahtevajo pavšalno zvišanje dokladov, priznanje dokladov za ženo in odpravo vseh omejitev prejemkov iz leta 1935. Te zahteve smo pa že ponovno v celoti objavili.

Pravilnik o človekoljubnih ustanovah

Kakor vsi javnosti, je tudi našim bralcem gotovo znano, da je izšel dne 6. decembra 1938. v Službenih novinah »pravilnik o ustanovah človekoljubnega značaja, ki se bavijo z zavarovanjem pogrebniških stroškov in stroškov za bolezen«. Zlasti državni uslužbenci in upokojenci so brali ali pa vsaj slišali mnogoštevilne komentarje k temu pravilniku, ki je tako globoko posegel v ustroj in delovanje naših pogrebniških, bolniških in drugih socialnih dobrodelnih ustanov, zadrug in društev.

Naši bralci gotovo poznajo vsaj v glavnem vsebino spomenice, katero so na javnem shodu dne 15. januarja 1939. v Delavski zbornici v Ljubljani sprejele razne človekoljubne ustanove, med njimi 16 ustanov državnih uslužbencev. Zaradi pomanjkanja prostora v ti številki ne moremo objaviti celotne spomenice, pač pa jo prinesemo prihodnjič. V naslednjem podamo samo nekaj misli k temu pravilniku.

Pravilnik je bil izdan na podlagi določil »uredbe o nadzorstvu nad za-

varovalnicami«, objavljene v Službenih novinah dne 1. marca 1937. Ta uredba je torej nekak okvirni zakon za pravilnik. Pooblastila je trgovinskega ministra, da s pravilnikom uredi to vprašanje, seveda strogo v mejah in samo na podlagi uredbe. Vsebinsko pravilnika pa kaže, da se ta omejitev ni upoštevala in da je bil okvir prekoračen, ker se je s pravilnikom — sicer ne naravnost, ampak posredno — ustvarilo tako stanje, da bi morale prav vse človekoljubne ustanove, kar jih je podpisalo omenjeno spomenico (to so vse človekoljubne zadruge in društva drž. nameščencev in upokojencev), prenehati delovati.

Zato je zadruga Učiteljska samopomoč v Ljubljani sklicala zastopnike nekaterih teh društev na posvetovanje, kjer so zastopniki sklenili, da bo treba napeti vse sile, da se prepreči izvršitev in izvajanje pravilnika.

To naj se skuša doseči v prvi vrsti z opozoritvijo odločujočih činiteljev na usodne posledice izvršitve pravil-

nika. Ta sklep je bil po zaslugi odbora Učiteljske samopomoči, zlasti predsednika zadruge g. Kocjančiča in predsednika ljubljanske sekcije JUU, g. Kumlja, izvršen v sestavi spomenice, ki čisto stvarno in vsakomur razumljivo pojasnjuje, da takega pravilnika ni želel zakonodavec, temveč, da je bil očitno izdan zaradi nesrečnega nesporazuma. Če se pravilnik izvede, bi rodil poleg hudih gmotnih posledic za člane teh društev tudi v moralnem pogledu nepopravljivo zlo. Prizadeti državljani nikakor ne bi mogli razumeti, da se jim more z zakonom odvzeti pravica, medsebojno si pomagati.

Prepričani smo, da bodo odločujoči uvaževali spomenico in da pride do ankete, ki jo spomenica predlaga. Trgovinsko ministrstvo naj bi poleg organov ministrstva na njo povabilo zadostno število zastopnikov naših človekoljubnih ustanov. Ni dvoma, da bo imela uspeh, ki bo zadovoljil člane naših društev in zadrug, kakor tudi tiste odgovorne činitelje, ki jim je naložena dolžnost, da nadzorujejo delovanje državljanov tudi v ti smeri.

Za sklep navedemo samo nekaj zaključnih stavkov iz spomenice:

»Pravilnik« ne dela nobene razlike med pravicami človekoljubnih ustanovami, ki vrše svoje delo res iz pravega človekoljubja, ter med tistimi ustanovami, ki so samo po imenu človekoljubne. V zadnjih letih so se v precejšnji številni pojavile in po onesrečenju svojih članov večinoma spet izginile nekatere ustanove za neomejen in po ničemer med seboj povezan krog

oseb. Pri teh ustanovah največkrat ni niti obstojal resničen pomen, članom pomagati, temveč namen koristiti ustanoviteljem. Takih ustanov mi ne zagovarjamo, vendar se zaradi teh ne sme ogrožati in ovirati naše prepotrebno človekoljubno delo.

Naše ustanove vrše nad vse važno socialno delo. Naglašamo, da so predvsem različne delavske in nameščenske ustanove še prav posebno mnogo koristile splošnosti in reševale svoje člane pred največjo bedo in najtežjimi posledicami v času velike brezposelnosti, ki v znatni meri traja še danes. Ves čas velike gospodarske depresije so bili milijoni in milijoni izdani na podporah brez kakršnega koli kapitalnega kritja, marveč izključno na temelju vzajemnosti, ki je delala čudeže. Obstojajo organizacije, ki delujejo brez vsakega matematičnega rezervnega kritja že preko pol stoletja. Te so v tem času izdale naravnost bajne vsote za svoje potrebne člane. Vsega tega dela ne smemo upropastiti! Temu važnemu delu je potrebno pomagati, da se še bolj razvije in okrepi. Zlasti pa je za vsako ceno preprečiti, da bi upravne odredbe ovirale delovanje teh ustanov ali da bi zaradi takih odredb ustanove celo propadle. Kaj naj se v takem primeru zgodi s številnimi starci, z vdovami, sirotami in z onemoglimi, ki jih te ustanove že danes vzdržujejo? Vse te ustanove pa so danes zaradi »pravilnika« ogrožene v obstoju. Da se rešijo propasti je nujno treba določbe tega pravilnika spremeniti tako, da jim bo tudi v bodoče zajamčeno nemoteno socialno delo.

Predlogi za novi finančni zakon

II.

V naslednjem navajamo še preostale glavne in za vse panoge in stroke drž. uslužbencev enako važne predloge, ki jih je Jugoslov. učiteljsko združenje poslalo odločujočim činiteljem glede tega, kaj naj bi se z novim finančnim zakonom v sedanji zakonodaji spremenilo oz. dopolnilo. —

Na novo upokojenim uslužbencem, ki so sicer razrešeni službe, a jim osebna pokojnina še ni priznana in nakazana, naj se izplačujejo, dokler ne prejmejo pokojnine, še naprej aktivni prejemki kot **predjmi na račun pokojnine**, in sicer: če imajo 10 do 20 let službe: 50 % plače in osebne doklade; če imajo 20 do 25 let službe: 60 % plače in osebne doklade ter 50 % položajne doklade; s 25 do 30 leti službe: 75 % plače in os. doklade ter 60 % polož. doklade; s 30 do 35 let službe: 85 % plače in osebne doklade ter 70 % polož. doklade; če imajo pa nad 35 let aktivnih let: 95 % vseh prejemkov. — Znano je, da se odmeritev in nakazilo pokojnine pogostoma zelo zavleče, tako da mnogi novi upokojenci ostajajo brez sredstev za življenje. Treba je take primere onemogočiti, ker ne gre, da bi ob upokojitvi uslužbenec ostal po več mesecev brez vseh dohodkov. S predlaganimi določbami bi za državni zaklad ne nastala nobena škoda, ker so predlagani zneski popolnoma v skladu z zakonskimi predpisi in bi se

morebitno preplačilo lahko kasneje poravnalo.

Učiteljem - vojnim invalidom, ki imajo 25 učinkovitih službenih let, se prišteje 10 let službe, če prosijo za upokojitev, ki se jim na prošnjo mora dovoliti. — Učiteljem se vračuna doba, ki so jo prebili v vojaški službi v vojnah od leta 1912. do 1920. kot učinkovita državna služba za napredovanje in pokojnino. — **Kontraktualna služba** se prizna za pokojnino po §§ 113. in 116. u. z.

Zaradi odslužitve **kadrskega roka** se naj učiteljem dovoli 9 mesečni dopust, nakar se avtomatsko vrnejo v državno službo z vsemi že pridobljenimi pravicami. — Ta določba je enako utemeljena za vse drž. uslužbenice, ker je zadostitev vojaški obveznosti gotovo izvrševanje državljanjskih dolžnosti. Navzlic temu se pa ta čas ne vračuna med službena leta. Zato bi se z novo določbo vsem v kadro službo vpoklicanim ta doba 9 mesecev vštela v službena leta in bi dobili za prva dva meseca po predpisih uradniškega zakona tudi prejemke, za ostali čas pa ne. Po odslužitvi roka bi se takoj vrnili na svoje staro službeno mesto.

Nadaljnji predlogi se tičejo priznanja let duhovnikom ob vstopu v državno službo, priznanja stanarine banskim in okrajnim šolskim nadzornikom, slušateljem višje pedagoške šole in veroučiteljem. Zvanje upravitelja ljudske šole naj se uzakoni.

Izredni 1 % prispevek k uslužben-skemu davku naj se takoj odpravi. Uveden je bil izrečno samo zaradi trenutne državne finančne stiske, in sicer kot izreden davek, kar pove že ime. Zato je treba ta davek spriči naraščanja drž. dohodkov čimprej črtati.

Po raznih predlogih čisto šolsko strokovnega značaja, med katerimi je važen predlog, naj bi se določilo, da učitelj ne more biti odpuščen iz službe niti premeščen proti svoji volji, če ni bila prej dokončana disciplinska preiskava, ki je ugotovila krivdo. Učiteljska mesta naj bi se oddajala komisij-sko; v komisijah pri prosvetnem ministru in banskim upravah naj bi bila zastopana tudi učiteljska organizacija.

Odpravi naj se z zakonom o avtentičnem tolmačenju § 110. u. z. pojasnjeni dostavek, da se sme izdati **odločba o prestopu uslužbenčeve službe**, »če to sicer zahtevajo službeni interesi«. Namesto tega dostavka naj se doda stavek: »Nesposobnost kakor tudi neprimernost uslužbenca za službo mora biti dokazana.« — Z nave-

denim zakonom o avtentičnem tolmačenju § 110. u. z. je obseg svobodne presoje odločujočega oblastva gotovo preveč razširjen, tako da je prizadetu uslužbencu njegova odločba o prestopu službe lahko v veliko škodo, ne da bi se mogel zoper event. neutemeljeno odločbo poslužiti pravnih sredstev. V primerih, kjer je treba izdati odločbo o prestopu službe, ima oblastvo dovolj možnosti, da vselej tudi dokaže uslužbenčovo neprimernost in nesposobnost. Za to so na razpolago dovolj strogi disciplinski predpisi in redno ocenjevanje uslužbencev, tako da je mogoče vselej tudi dokazati potrebo te najostreje in skrajne kazenske mere, ki jo je mogoče uporabiti v takih primerih.

To bi bili najvažnejši predlogi za spremembe in dopolnila raznih zakonov, zlasti uradniškega. Bojimo se sicer, da bo ostalo tudi letos samo pri predlogih, gotovo pa je, da bi bilo ne le v korist uslužbencev, temveč tudi državne uprave same, če bi bili ti predlogi tudi sprejeti in po njih spremenjeni dotični zakonski predpisi.

Čemu je bilo treba tega?

Uradniški značaj staroupokojenih učiteljc ženskih ročnih del

Iz Maribora smo prejeli v objavo tale članek:

»Ko so bile z uredbo z dne 19. sept. 1935., št. 37.600/I, urejene osebne in rodbinske doklade upokojencem, ki prejemajo pokojnine po zakonskih predpisih, veljavnih pred 1. septembra 1923. (staroupokojenci), so bile upokojene učiteljice ženskih ročnih del neljubo presenečene, da ne rečemo zaprepaščene.

Namesto da bi bile dobile po ti uredbi zvišane osebne doklade, jih je računski odsek dravske finančne direkcije v Ljubljani obvestil, da so do konca septembra 1935. pomotoma prejemale draginjsko doklado, določeno za **uradnike**, medtem ko jim je pripadala doklada, določena za **zvaničnike**.

Skladno s tem obvestilom so se n. pr. učiteljicam ženskih ročnih del s polno službeno dobo, namesto da bi se jim bile osebne doklade zvišale, in sicer v I. drag. razredu na 1600 din, v drugem na 1400 din in v III. razredu na 1200 din, znižale na 850, 800, oz. 750 din.

Staroupokojenke — učiteljice ženskih ročnih del so bile zaradi tega, ker se jim je odrekel značaj uradnikov in so bile brez vsake osnove degradirane na položaj zvaničnikov, prikrajšane v I. drag. razredu za 750 din, v II. za 600 din in v III. za 450 din na mesec.

Seveda so se prizadete učiteljice proti degradaciji in proti znižanju osebnih doklad pritožile na finančno ministrstvo, toda brez uspeha.

Na njihove tožbe je državni svet v poedinih primerih razsodil, da gre učiteljicam ženskih ročnih del, upokojenim po zakonskih predpisih, veljavnih pred 1. sept. 1923., značaj uradnikov III. kategorije, a ne značaj zvaničnikov.

Ker bodo razlogi, ki jih navaja državni svet, gotovo mnoge zanimali,

navajamo iz neke razsodbe sledečo utemeljitev:

»Pri določitvi pripadajočih doklad je bilo treba ugotoviti, kakšen položaj so imele učiteljice ženskih ročnih del v državni službi preden je stopila v veljavo uredba o razvrstitvi in porazdelitvi uradnikov in ostalih uslužbencev od 31. oktobra 1923. Iz okolnosti, da so po ti uredbi učiteljice ženskih ročnih del, ki se imajo obravnavati kakor otroške vrtnarice, uvrščene v III. kategorijo drž. uslužbencev, izvira, da so le-te ne samo potem, ko je stopila v veljavo navedena uredba, ampak že poprej smatrale in bile državne uradnice, ker bi drugače ne bile razvrščene po novih predpisih v III. kategorijo, s čimer jim je bil na ta način priznan uradniški status.

Iz okolnosti pa, da je bila plača otroških vrtnaric manjša od plače učiteljev, ki so uvrščeni v II. kategorijo, se pa ne more sklepati, da položaj učiteljic ženskih ročnih del ni bil uradniški, kakor se to v izpodbijani določbi navaja, ker učitelji II. kategorije niso spadali v najnižjo uradniško kategorijo, kajti obstojale so tudi pod drugo kategorijo še hierarhijske stopnje, katerih pripadniki so bili zmerom uvrščeni med državne uradnike.

Iz tega razloga pritiče učiteljicam ženskih ročnih del uradniška doklada. Minula so tri leta, preden se je tem staroupokojenim učiteljicam spet priznal uradniški značaj, katerega so že imele na podlagi naredbe z dne 14. februarja 1919. leta, Ur. list št. 361, in ki ga jim je priznal tudi takratni višji šolski svet v Ljubljani z upokojitvenimi dekreti, potrjenimi od prosvetnega ministra.

Dolgih 39 mesecev je pa za nami in šele zdaj se je začelo z izplačevanjem neupravičeno zadržanih razlik med pripadajočimi in izplačanimi osebnimi dokladami. Pa tudi te razlike se z ozirom na predpise zakona o

A. Birabeau:

Ulica

Hišna je prinesla pošto. Gospa Rongisova je imela rada to uro. Med pošto so bila vselej pisma, ki so bila naslovljena še na njenega ubogega moža. Človek ne umre ves kar naenkrat. V adresarjih mu podaljšajo življenje do konca leta. Mar so uboge pare, ki so z neobčutiljivo roko prepisovale adresar »Ves Pariz« za veliko oglasno podjetje, vedele pri črki »R«, da je bil Guillaume Rongis, arheolog, član Instituta, na krovu nekega parnika, ki se je potopil neke marčeve noči, nedaleč od afriške obale? Dnevnikov ovoj je nosil še zmeraj njegovo ime — naročen je bil na list do konca decembra. Še zmerom so mu veleprodajalnice, kjer je kupoval, pošiljale cenike. In davkarski uradniki so mu še zmerom pošiljali opomine. Zato je gospa Rongisova rada imela to uro, ko ji je pošta s spokojno gotovostjo pripovedovala, da mož še živi.

Vzela je pošto in jo nesla na pisalnik v delavnico in jo položila nanj, kjer ni pustila nič premakniti. Tam je bil razgrnjen še njegov pivnik, kamor so se bili vtisnili sledovi strani, ki jo je bil posušil, peresnik, s katerim je pisal, ki je bil od

vijoličnega črnila pokrit s skorjo kovinsko zlate barve. Nekega dne v marcu je odrinil na popotovanje. Mogoče se je samo zakasnil...

Ah, tako trdno je bila prepričana, da je mrtev. Znanе so ji bile celo podrobnosti, kako je umrl: val ga je odtrgal od razbitega jambora, katerega se je krčevito oklepal. Toda človek ne verjame prav zares, da je kdo umrl, če tega sam ni videl. Ona... ona se je oblekla v črno, če smem tako reči, kar na vero, štiri dni potem, ko je zares izginil, zato, ker je videla njegovo ime v seznamu izginulih. Za njegovim pogrebom ni šla. Nikjer ni bilo kočička na pokopališču, da bi bila vedela, da tam počiva njegovo truplo. Tako torej ni bila taka vdova, kakršne so druge.

To je bilo hkrati bolje in slabše. Obotavljala se je še docela obupati. Težko se je jokala. Mnogokrat je trpela tako, kakor trpi zapuščenca žena. Časih si je mislila, da bi jo popolna, absolutna bolečina potešila že zaradi svoje polnosti. Res, bilo bi skoro prijetneje morda, videti ga kako hira, kako umira. Umril je daleč od nje, brez nje, kakor da jo je po dolgem življenju, polnem prijateljstva, vzajemnosti, nežnosti, nenadoma zatajil.

Majkalo ji je samo eno, namreč njegov grob. Da bi se pogovarjala z njim, mu

nosila cvetice, da bi vedela, da leži tam zdolaj...

Hišna ji je prinesla pošto. Ceniki. Dnevnik za »g. Guillaumea Rongisa«. Kakor če bi bil živ. In pismo: »Gospa vdovi Guillaumea Rongisa«. Mrtev je.

»Gospa, čast mi je obvestiti Vas, da je občinski svet v Saint-Bragardu na današnji seji soglasno sklenil, da bo eni izmed mestnih ulic dal ime Vašega slavnega in bridko pogrešanega moža. Mislili smo, da je to najlepši način, kako bi naše majhno mesto počastilo velikega učenjaka, katerega s ponosom prišteva med svoje sinove...«

Tako torej, nikoli ne bo mogla nič zares določene občutiti! To pismo jo je napolnilo z zadoščenjem in z bolestjo. Rahlo otroško veselje z malce nečimrnosti najprej: »Ulica se bo imenovala po mojem možu!...« Mnogokrat se je včasih šalil z njo: bila je občutljivejša za poklone, ki jih je sprejemal, pa tudi za udarce, ki so mu jih zadajali s kremplji. Hkrati je občutila bolečino: ta plošča, vzidana na uličnem vogalu, je prav tako kakor peščica prsti, ki jo vrže na rakev.

Držala je v rokah cenike, kjer je na omotih stalo še njegovo ime; hotela jih je položiti z drugimi vred na njegov pisalnik... Zgrabila je ves sveženj in ga

zagnala v koš za papir.

Bil je mrtev, popolnoma mrtev.

Od tega dne ni prenehala več misliti na to ploščo, ki je nosila ime Guillaumea Rongisa na vogalu ulice, ki je ni poznala. Ime Guillaumea Rongisa je bilo napisano na neki hiši, kakor bi bilo lahko vklesano na nagrobniku.

Tedaj se ji je zdelo, da je on tam. Saint-Bragard je na obali istega Sredozemskega morja, kjer je neke noči v marcu izginilo možovo truplo. Zdelo se ji je, da so ga valovi prignali prav do obrežja tega majhnega pristanišča in da so ga po-božne roke rešile. Napis je to dokazoval. Njegova ulica, to je bil njegov grob. Kaj zato, ali so tam zagrebli njegove kosti ali spomin nanj! Bil je tam!

Nekega večera je odpotovala. Nič ni imela v rokah. Toda v sru je zbrala vse lepe spomine na njuno nežno skupno življenje, kakor če bi bila pritiskala k sebi polno naročje krizantem. Ni ji bilo treba nič iskati, samo izbirati je morala. Bil je tako svest samega sebe, tako blesteč, tako preprosto pošten! In imel je oči, ki jih je sleherni napačna misel začudila. Ni bil mož, ki dela dobro, bil je dober mož (kar je več). V vse, kar je delal, je vnašal jasnost. Vse njegove besede, ki se jih je

drž. računovodstvu najbrž ne bodo izplačale takoj v celoti ter bo treba še naknadne otvoritve zadevnih kreditov.

Čemu je bilo to treba? To vprašanje smo stavili uvodoma.

Če si dotični funkcionar, ki očitno ni iz naše ožje domovine in kateremu so bili zadevni zakonski predpisi za učiteljice ženskih ročnih del neznan — ni bil na jasnem, bi bila njegova dolžnost, da se pouči pri banški upravi v Ljubljani, ki je stala že od vsega početka na stališču, da so učiteljice ženskih ročnih del kakor otroške vrtnarice in da to tudi upošteva, ne pa, da jim brez vsake podlage vzame uradniški značaj in jih prikrajša za prejeme, do katerih so imele pravico ter jim na ta način že itak bedni življenjski standard še poslabša.

Nekatere izmed prizadetih učiteljic niso več med živimi, druge so pa bile pogostokrat navezane na tujo pomoč. Pridobljene pravice se ne smejo nikdar kratiti, če celo ne pa pravice, ki slone na pozitivnih zakonskih predpisih. Nasprotno ravnanje ustvarja le

nezaupanje v stalnost veljavnih predpisov in povzroča pogostokrat nepopravljivo škodo.

Koliko potov, intervencij in dokazovanja je bilo treba, preden se je to vprašanje tako rešilo, kakor ni bilo drugače pričakovati! Koliko gorja in solz je bilo prelitih, ker je bil tem učiteljicam, ki so bile upokojene že leta 1920, in so se takrat obravnavale kakor otroške vrtnarice, po 15 letih odzvet uradniški značaj ter so jim bile osebne doklade tako občutno znižane.

Zato pričakujejo prizadete učiteljice, da se to oškodovanje vsaj zdaj na ta način ublaži — popraviti se tako ne da, — da se jim zadržane razlike čimprej izplačajo.

Vsem, ki so se za staroupokojene učiteljice ženskih ročnih del zavzeli, zlasti pa bivšemu narodnemu poslancu g. dr. Ivanu Jančiču v Mariboru, ki se je ponovno in požrtvovalno zanj potrudil, bodi pa na tem mestu izrečena iskrena zahvala.

Učiteljica ženskih ročnih del
v pokoju — v imenu vseh prizadetih tovarišic.

Iv. Zakonjšek, Novo mesto:

K zahtevi po zvišanju prejemkov

V zadnji številki lanskega letnika »Našega Glasca« je bila objavljena spomenica, ki so jo zastopniki 18 stanovskih in strokovnih organizacij drž. aktivnih in upokojenih uslužbencev začetek novembra predložili g. banu dravske banovine v Ljubljani. Pod prvo točko navaja spomenica zahtevo, naj se zvišajo prejemki vsem aktivnim in upokojenim uslužbencem, ne glede na stroko in položaj, za 500 din na mesec.

Ta zahteva je gotovo minimum tega, kar upravičeno smemo zahtevati, vendar je pa v bistvu pogrešena. To zaradi tega, ker zahteva enak povišek za vse uslužbence, torej prav tako za tiste, ki jih je redukcija prejemkov iz leta 1935. le malo ali nič ni zadela, kakor tudi za tiste, ki so bili ob tedanjem znižanju prejemkov hudo prizadeti. To so bili pa predvsem ravno nižji uslužbenci, zlasti še družinski očetje. Zato se mi zdi, da ni povsem utemeljeno, če se oboji v ti spomenici izenačujejo s tem, da se zahteva za te kakor za one povišek v enaki višini.

Gotovo ni dosledno, če naj n. pr. višji uradnik, ki je imel do jeseni leta 1935. na mesec po 4000 do 5000 din plače, pa je izgubil zaradi redukcije 40 do 50 din na mesec, dobi zdaj enak povišek kakor nižji uslužbenec, ki je imel 1000 do 3000 din plače na mesec, od tega pa leta 1935. izgubil 300 ali še več dinarjev — kolikor je pač imel otrok. Med obema vrstama je gotovo neka razlika, in mislim, da je v današnjih razmerah mogoče smatrati, da so državni uradniki, ki imajo po 2500 din in več na mesec, vsaj za največjo silo preskrbljeni. (Temu mnenju se žal ne moremo pridružiti, ker kaže izkušnja, da uradnik, zlasti s številno družino in otroki, ki hodijo v srednje šole, ob takih dohodkih ne more niti približno dostojno živeti; op. ur.)

Ni dvoma, da je nujno potrebno, nemudoma odpraviti uredbo o dokladah, ki je povzročila znane redukcije jeseni leta 1935., da se na ta način vrnejo uslužbencem, zlasti nižjemu, tisti prejemki, katere je imelo pred tem občutnim znižanjem. Zaradi nastale druginje in narastlih dolgov, v katere je brez krivde zabredel ubogi nižji drž. uslužbenec s svojo družino, je pač potrebno, da se vse okrnitve naših prejemkov črtajo in se nam priznajo spet celotni prejemki v višini, kakor jih predpisuje sedanji uradniški zakon iz leta 1931., in to brez vseh kesnejših znižanj in odtegljajev. Teh, z zakonom predpisanih prejemkov državno uslužbenstvo žal ni dolgo prejelo, ker so bili kaj kmalu po uveljavljanju uradniškega zakona že znižani.

K tem prejemkom, ki jih je že leta 1931. ob znatno ugodnejših življenjskih pogojih določil uradniški zakon, bi se moral priznati zaradi druginje in splošne prezadolženosti uslužbencev primeren dodatek in sicer tem višji, čim nižji je uslužbenec. Treba je upoštevati življenjski standard malega človeka, ki ima tudi pravico do človeka dostojnega življenja. Odpraviti je treba najhujše ostrine najprej tam, kjer so najbolj občutnejše, tako da se prizna zvišanje predvsem in v prvi vrsti tistim, ki nimajo sploh za najosnovnejše življenjske potrebe. Pri določitvi poviškov naj bi se upoštevale zlasti potrebe nižjih kategorij, katerim naj bi se po načelu socialne pravičnosti v prvi vrsti omogočil vsaj skromen obstanek.

Želeti bi bilo, da se za izpolnitev teh naših minimalnih zahtev vse naše organizacije kar najresneje zavzamejo, da se bodo čimprej odpravile vse posledice pretiranih redukcij, ki onemogočajo posebno nižjim uslužbencem znosno življenje.

Prvi ni vedel. Drugi ji je tako zamotano razlagal, da se ni spoznala in se je zgubila. Končno se ji je tretji, neki mornar, ponudil, da jo spremi.

Vrnila sta se na nabrežje, šla zadaj za tržnico, prekoračila ozko ulico, nato še eno... Preden sta zavila v prvo ulico, je obotavljala se zadržala korak. Bile so to ulice brez hodnikov, da si se na tlaku kar opotekal; nobene prodajalnice, razen pivnic, nobenega hrupa, razen pijanskih razgovorov; malce svetlobe, kolikor je je še ostalo na nebu, je delalo luč električnih svetilk še motnejšo.

»Kaj ne bi mogla iti kje drugje?« je zamrmrala.

»Ej, to pa ne gre!« je dejal mornar.

»Sicer sva pa že tod, mislim.«

Ozrl se je navzgor ob uličnem vogalu:

»Res je. Ulica Guillaumea Rongisa.«

Ni se hotela niti ozreti naokrog. Ni hotela verjeti. Bila je to ulica, podobna tistim, po katerih sta pravkar hodila, morbiti še tesnejša in še bolj nečedna. Skozi redko zamrežena vrata je padala iz pritriljenih prostorov presekanega svetloba. Gramofon je bruhal neko popevko. Ljudje, ki jih ni bilo videti, so v neznanem jeziku preklinjali. Obvrtilih neke hiše je na stolu sedela ženska. Ko sta šla mimo nje, je nekaj zamrmrala. Mornar je stopil še nekaj korakov z gospo in dejal:

Vestnik

Tudi to številko pošljemo še na ogled raznim tovarišem, ki doslej lista še niso imeli, a prve in druge številke niso vrnili. Kdor lista nikakor ne namerava obdržati, naj blagovoli vsaj to številko vrniti. Če se pa želj naročiti na list, naj pa uporabi položnico, ki je bila priložena prvi številki.

Pazite na položnice! Naš list ima lastni čekovni račun pri poštni hranilnici v Ljubljani pod št. 11.467. Na ta račun je pošiljati naročnino. Uprava lista je pa v Ljubljani, Francišškanska ulica 6. »Naš Glas« stane za vse leto samo din 40,—, na mesec torej komaj din 3,33.

Naraščanje državnih dohodkov. Po uradnih podatkih finančnega ministrstva so lani v novembru dosegli državni dohodki 1135,9 milijona dinarjev, t. j. za 120,9 milijona (za 11,91%) več kakor je bilo določeno v drž. proračunu. V vseh zadnjih desetih letih je bil dotok drž. dohodkov v minulem novembru najvišji in predstavlja rekord. Nasproti temu so pa znašali lani v novembru drž. izdatki samo 993 milijonov dinarjev, t. j. 97,74% v proračunu določenih 1015 milijonov dinarjev. — V prvih 8 mesecih tek. proračunskega leta znašajo drž. dohodki 8170 milijonov dinarjev, izdatki pa 7278 milijonov dinarjev. Dohodkov se je pobralo torej od aprila do konca novembra 1938. za dobrih 50 milijonov dinarjev več, izdatki so bili pa za dobrih 841 milijonov dinarjev nižji od proračunanih zneskov. Prihranek v ti dobi znaša torej 891,8 milijona dinarjev. — Spričo tega nad vse razveseljivega finančnega stanja moremo gojiti trdno upanje, da se nam prejemki v najkrajšem času zvišajo za toliko, da nam bo omogočeno vsaj najpreprostejše življenje. S sedanjimi prejemki ogromna večina aktivnih in upokojenih drž. nameščencev ne more kriti stroškov niti za najbolj neobhodno potrebne izdatke.

Prošnja dobrim srcem. Na poziv, ki smo ga objavili v zadnji številki, se je odzvalo že več bralcev našega lista, ki so se spomnili našega starega stanovskega tovariša, g. Janeza Marolta, upokojenega davčnega izvrševalca. Da temu častitljivemu starčku, ki živi že svoje 99. leto življenja v Kostanjevici na Krki, vsaj malce olajšajo nadloge in težave starosti, so mu posamezniki poslali v znak tovariškega sočutja nekaj skromnih daril. Tako so med drugimi nabrali uslužbenci apelacijskega in okrožnega sodišča v Ljubljani znesek din 185,—, ki jih je na Marolta naslov poslal g. Josip Zihel, višji pis. oficijal. — Našemu uredništvu je pa izročil dvorni svetnik v pok., g. Fran Bonač v Ljubljani, znesek din 140,—, ki ga je nabral v tovariški družbi. Darovalcem se v imenu skoro stoletnega tovariša iskreno zahvalujemo. Uredništvo je pripravljeno, da tudi event. še prispele naklonitve pošlje na naslov častitljivega starčka. Globoko mora razveseliti slehernega, da je še vedno med nami toliko dobrih ljudi, ki pri vsi svoji lastni revščini še čutijo za bližnjega in to tudi z dejanjem dokažejo. Še ni sebičnost okužila prav vseh src!

Upokojenec

Selitveni stroški ob upokojitvi. Na ponovno vprašanje, kako je s priznanjem selitvenih stroškov ob upokojitvi, vnovič opozarjamo, da gre drž. uslužbencem, upokojenim s polnimi službenimi leti, povračilo selitvenih stroškov za preselitev iz kraja službovanja v kraj, kjer se kot upokojenci nameravajo za stalno naseliti. Ta pravica zastara, če se upokojeni uslužbenec ne preseli v 6 mesecih od dneva razrešitve

iz železničarskega tiska. Neodvisno glasilo železničarjev, upokojencev in transportnega osebja, »Ujedinjeni železničar«, bo spet izhajal dvakrat na mesec. Prva številka na 4 straneh je v nekoliko zmanjšani obliki že izšla. List tiska Ljudska tiskarna v Mariboru in stane za vse leto din 48,—. V minulem letu je »Ujedinjeni železničar«, ki je zdaj že v 14. letniku, izhajal samó po enkrat na mesec.

Čestitka po naredbi. Iz beogradske »Jugoslovenske pošte t. t.« posnemamo tole zanimivo vest: »O božičnih praznikih je upravitelj neke večje poštne ustanove poslal podrejenemu uslužbenstvu čestitke v obliki naredbe, ki se dobesečno glasi takole: »Vsem uslužbencem podrejenega telegrafa, pravoslavne vere, najsrčneje čestitam za božične praznike. Naredbo sporočite osebju in jo vpišite v knjigo naredb.« To naredbo so sporočili proti podpisu vsem, ne glede na njihovo veroizpoved. Naredbi je manjkalo samo tisti običajni dodatek: »Kdor prednjo naredbo prekrši, bo najstrože kaznovan.«

Za preureditev davčne izvršne službe. Na zadnjem občnem zboru je Združenje uradnikov finančne kontrole prejelo sklep, naj bi se celotna eksekutivna davčna služba prenesla na fin. kontrolo, ki bi izključno sama izvrševala tudi vse pobiranje vseh državnih davščin. Seveda bi bilo treba v ta namen sorazmerno zvišati stalež osebja finančne kontrole, hkrati pa iz davčnega oddelka fin. ministrstva izločiti trošarinski odsek in oddelek za tehnično kontrolo in cenzuro trošarine, ter ju prenesti v ministrski oddelek za fin. kontrolo.

Zasebni nameščenci za nedeljeno uradovanje. Banska uprava v Novem Sadu je na prošnjo organizacije bančnih, zavarovalnih in sličnih uradnikov odredila, da smejo v Novem Sadu pozimi banke, zavarovalnice in podobni obrati uradovati samo od 7. do 14. ure. S tem je banska uprava ugodila dolgoletni želji zasebnih nameščencev, ki so tudi za zimski čas zahtevali enkratno uradovanje na dan, kakor je bilo deloma že uvedeno za poletne mesece. Tudi v Beogradu in Zagrebu se večinoma v bančnih, zavarovalnih in sličnih zavodih uraduje poleti in pozimi samo po enkrat, kar je že od nekdaj bila ena poglobitnih težav privatnih nameščencev.

Pristojbine za matične izpiske. Za rojstne, mrliske, poročne liste in za razna druga potrdila, katera izdajajo župni uradi iz javnih matric, katere vodijo za državo, je treba mimo državnih taks plačati še posebne župnijske pristojbine. Te znašajo za izdajanje rojstnih, oz. krstnih in mrtvaških listov dvakratno, za poročne liste pa trikratno državno takso. Tako znaša torej za rojstne ali mrtvaške liste župnijska taksa 20 din, ker znaša državna taksa 10 din, za poročne pa 30 din. Te pristojbine je uvedel stolni red, ki ga je potrdila centralna dvorna komisija, dne 11. marca 1816., št. 23.811 (gubernijska okrožnica od 5. aprila 1816., št. 3483). — Toliko v pojasnilo na razna vprašanja naših bralcev.

spominjala, se ji je zdelo, je izrekel v jutranji svetlobi. Ah, spomin, ki jo je najgloblje pretresel: spomin na prvo ljubezensko noč! To uro je dočakala z nemirno radovednostjo in zbeganim srcem. Komaj jo je objel, je bila že vsa pomirjena. Razumela je, da je našla tovariša, ki mu je bila ljubezen samo eden izmed načinov oboževati jo.

... No torej. Odšla je molit na njegov grob.

V brzcu, ki je drvel proti sinji obali, je sedela, kakor bi bila sedela v črni kočiji, ki se pelje za mrtvaškim vozom. Šla je skozi mesto, kakor bi bila šla preko pokopališča.

V Saint-Bragard je prišla, ko se je že mračilo. Večkrat je bila tam z Guillaumeom. Pokazal ji je bil notarsko hišo z balkonem iz kovanega železa, s težkimi vrati, izrezljanimi iz lesa, kjer se je rodil; pokazal ji je peščino, kjer se je kopal; pomol, kjer so bile privezane tesno druga ob drugo ribiške ladjice in jahte za zabavo; veliki trg, kjer je metal krogle. Šla je po ulici, kjer je stala notarska hiša: ulica se je imenovala Ulica Jeana Jaurésa; nato je šla na trg: trg se je imenoval Trg republike; nato na nabrežje: in nabrežje ni imelo imena. Nato je povpraševala mimoidoče.

»Ulica Guillaumea Rongisa?«

»Morebiti me pa ne potrebujete več?«

»Ne, gospod, hvala vam.«

Vrnil se je nazaj. Ni se obrnila. Toda ugenila je, da je stopil v hišo z deklino...

Tako je stopala prav do konca po ulici s presekanimi koraki človeka, ki je mesečen. Na zadnji hiši je razsvetlevala žarnica novo ploščo: »Ulica Guillaumea Rongisa...« Ni mogla odtrgati oči od nje. Ogledovala jo je vsa otrpla, polna sramu in gnusa. Kakor bi bila pogledala svojega moža, če bi bila nenadoma izvedela, da poseda po pivnicah in da hodi po zloglasnih hišah...

Res, res, bilo je nesmiselno, toda bilo je tako. Naenkrat se ji je zadelo, da je odkrila tajno nečedno življenje, ki ga je licemersko živel Guillaume pod čestito zunanostjo. Z njegovo sliko se je mešala podoba ulice: pivnice, deklina, hiša; ne bi se mogla odtrgati od vsega tega. Njegovo ime tod, bilo je, kakor da mu je kdo pripisal vse te nečednosti...

Strmela je vsa prepadena v ploščo. Nekaj je zašumelo, da se je obrnila. Bil je pes, ki je brskal za mesnimi odpadki na kupu smeti. Tedaj je pričela teči. Ni se ustavila, dokler ni pritekla prav do pristanišča. In nastavila je čelo vetru, ki je pihal od morja...

ljen, mora od kakega upokojenca dotične stroke in enake postave kupiti cilindri, frak, gumbe za poškrabano srjaco in druge potrebščine za službene parade. Ker število uradnikov neprestano raste, bodo vsi upokojenec mogli prodati te potrebščine in priti vsaj do nekaj denarja, da si kupijo moderno obleko, zlasti široke hlače. 2. Gleđališki igralci dobivajo ob upokojitvi do-

hodke od 'poslovilne' predstave. Nekateri celo večkrat. Zakaj ne bi dala država tudi drugim svojim uradnikom za slovo vsaj enomesečne plače? — V tem smislu in z nekaterimi za zdaj še tajnimi točkami namerava posebno odposlanstvo odnesti resolucijo na pustni torek, in to na splavu po Savi, da bo prišla v Beograd na pepelnico, ko so ministri še dobre volje.»

Iz organizacij

Zborovanje sodnikov. Ljubljanska sekcija Društva sodnikov kraljevine Jugoslavije ima svoj izredni občni zbor v nedeljo, dne 5. februarja, ob 10. uri dopoldne v razpravni dvorani okrožnega sodišča v Ljubljani. Na dnevnem redu je za slehernika zelo važna temeljna sprememba društvenih pravil. Zaradi izredne važnosti dnevnega reda je pričakovati polnoštevilne udeležbe.

Učiteljski komuniké. Začetek januarja je imel upravni odbor JUU v Beogradu sejo, ki so se je udeležili poleg izvršnega odbora tudi predsedniki vseh banovinskih sekcij. Po seji so izdali sledeče poročilo: Splošni položaj učiteljstva se ni izboljšal, temveč se je v neki meri, zlasti kar se tiče gmotnega stanja, celo poslabšal. Učiteljstvo skrbe pogosti primeri premestitve po službeni potrebi in odpusti brez dokazane krivde. Podatki za take ukrepe niso vselej zadostni. Gmotni položaj je zelo težaven. Sedanjí prejemki so bili določeni zadnjič pred tremi leti, ko so bile vse potrebščine približno 30 % cenejše. Podražitev življenja povzročajo učiteljem doma v družinah trpljenje, v šoli pa pomanjkanje poleta in znižanje delovne sposobnosti. Upravni odbor je zato apeliral na učiteljstvo, naj deluje, da se razmere v organizaciji uredi in ozdravijo, na odločujoče činitelje apelira, naj kar najprej reparirajo premestitve in

odpuste učiteljev, spremene naj uredbe o draginskih dokladah in naj zvišajo dohodke; socialne ustanove in samopomoči javnih uslužbencev naj ohranijo možnost nadaljnega neoviranega delovanja navzlic pravilniku trgov. ministrstva od 6. decembra 1938., v splošnem naj se pa izboljšajo življenjski pogoji šole in učiteljstva. S prosvetnimi oblastvi bo organizacija lojalno sodelovala kakor doslej, v organizacijskih smereh pa ugotavlja, da je že doslej storila vse, kar je mogla.

Zadolževanje poštarjev. Na zborovanju sarajevskih članov Združenja uradnikov p. t. t. stroke so ugotovili, da je na ozemlju sarajevske poštne direkcije vsega skupaj 420 poštnih uradnikov in pripravnikov. Po zbranih podatkih so le-ti zadolženi za nič manj kot za 3.000.000 din. Upravnih in sodnih prepovedi na plače je več kot za 1.270.000 din, iz proste roke vračajo posojila, ki znašajo nad 1.300.000 din, posojilo, potrebni kredit za enomesečno življenje na upanje pa znaša nad 600.000 din. Od teh dolgov plačujejo skupno preko 300.000 din samo obresti na leto, kje pa so razni odvetniški, sodni in drugi stroški in takse za prepovedi na prejemke. Te številke jasno dokazujejo kakšno je gmotno stanje večine državnih uslužbencev — in to brez njihove neodložljiva.

Organizacija upokojenec v Mariboru

Od odbora »Društva jugosl. državnih in samoupravnih upokojenec in upokojenk v Mariboru« smo prejeli s prošnjo za objavo članek, ki ga je društvo razposlalo tudi vsem dnevnikom in drugim listom. Ker je bil članek medtem že objavljen v raznih listih, tako da so ga vsaj nekateri naših bralcev že brali, ga objavljamo tod samo v izvlečku.

Društveni odbor navaja uvodoma, da je bil dne 26. decembra 1938. izredni občni zbor (o katerem smo poročali zadnjič), na katerem naj bi se bilo rešilo vprašanje, ali naj ostane mariborska organizacija samostojna ali naj postane podružnica ljubljanske upokojenške organizacije. Na podlagi § 15. (toč. g) in l), ki določata, da se sprememba pravil in društveni razpust obravnavata na rednem občnem zboru, je na zahtevo tajnika g. Koudelke predsednik zborovanja g. prof. dr. J. Zmavec odstavil vprašanje fuzije z dnevnega reda.

Proti temu tolmačenju društvenih pravil je protestiral podpolkovnik g. Cvirn in zahteval, naj se takoj glasuje o združitvi z dvigom rok, nakar je od 175 navzočih zborovalec kakih 25 dvignilo roko. Nato je šolski upravitelj g. Ogorelec spodbujal somišljenike, naj osnujejo podružnico ljub-

ljanskega društva, in predlaga, naj zapuste zborovanje, kar so tudi storili.

Ptujski društveni zaupnik g. Obrhan je nato izjavil, da so od 90 ptujskih članov vsi za samostojno društvo v Mariboru, tudi tisti, ki so včlanjeni obenem tudi v Ljubljani. Isto so izjavili pismeno ali ustno vsi ostali društveni zaupniki.

Ker velika večina članov hoče, da ostane v Mariboru samostojno društvo, isto kakor doslej nemoteno posluje naprej. Pitsarno ima v magistratnem posloju v pritličju poleg stopnic, kjer uračije ob torkih in četrtkih od 10. do 12. ure dop., ob sobotah pa od 3. do 5. ure popoldne. Društvo ima 1881 članov, od teh je 868 pri posmrtninskem skladu. Po številu je najmočnejše od vseh mariborskih društev.

Članarina ostane kakor doslej din 1,— na mesec in je tako nizka, da jo zmore tudi najrevnejši upokojenec. — Če bi se zaradi novega pravilnika o podpornih društvih glede posmrtninskega sklada kaj spremenilo, bo društvo člane pravočasno obvestilo.

Odbor »Društva jugosl. državnih in samoupravnih upokojenec v Mariboru« na koncu članka vabi člane, naj ostanejo zvesti svojemu samostojnemu društvu, ki že nad 5 let uspešno deluje v korist vseh svojih članov.

Draginja

Naraščanje draginje. Po uradnih podatkih statističnega odseka zagrebske občine je splošna draginja v Zagrebu od leta 1933. do sredi minulega leta narasla povprečno za 39 %. V letu 1937. so se zvišale cene povprek za 24 %, v prvi polovici l. 1938. pa celo za 15 %. Z gotovostjo je mogoče trditi, da to stanje ni prav nič boljše ne v Beogradu, Sarajevu, Skoplju, niti v Ljubljani, kjer je draginja še prav posebno občutna.

K podražitvi mleka. O podražitvi mleka mnogo pišejo vsi ljubljanski dnevniki in drugi listi. Zanimivo je to, da zagovorniki utemeljujejo podražitev s potrebo izboljšanja obupnega položaja kmeta-producenta. Po novi tarifi naj bi pa ostale po mlekarnah cene mleku nespremenjene, pač naj bi se pa pri mlekaricah mleko podražilo na 2,50 din. Tako imenovani »akcijski odbor za ureditev cen mleku na ljubljanskem trgu« je pa nedavno objavil, da se je »kljub zbežanosti prvih dni pokazala v gledanju na to vprašanje enotnost in da konsumenti razumejo težak položaj kmeta-producenta... kakor so sploh vsi sloji razumeli potrebo zvišanja cen«. Najbolj zanimivo pri tem pa je, da je večina mlekaric vendarle ostala pri starih cenah, t. j. liter mleka po 2 din, iz čisto preprostega razloga, ker se boje, da bi bili konsumenti, zlasti slabo plačani državni in drugi javni uslužbenci prisiljeni omejiti porabo mleka, če bi ostalo pri predlaganem zvišanju cene. Gotovo je, da dandanes tudi kmetom ni

postlano na rožicah, še bolj jasno pa je, da tudi stalno nameščenstvo komaj komaj še diha in da ga sleherni, na videz tudi neznačajna podražitev poglavitnih življenjskih potrebščin kar neznočno obremeni. Naravna reakcija, ki jo vsak tak poiskus prinese, kaže, da je lok do skrajnosti napet in da iz žepov tako imenovanega »srednjega sloja«, ki živi od stalnega zaslužka, ni mogoče nič več iztisniti.

Nadziranje tržnih cen drugod. Ker se je v Romuniji pojavila velika draginja, ki stalno narašča, je romunska vlada izdala stroge odredbe, da se neupravičeno draženje življenjskih potrebščin zavre. Ustanovila je komisijo, ki bo v najkrajšem času določila cene gorivu, drvam in premogu. Tržne cene poglavitnih življenjskih potrebščin se morajo vidno označevati tako, da kupec vselej ve za pravo višino cene, kakor tudi, da je oblastvom omogočeno stalno nadziranje cen. Mimo tega so doslej bile že določene maksimalne cene za meso, kruh, nadalje se je predpisalo pavšalno znižanje vseh gostilniških cen, posebe je bila znižana pa tudi cena petroleju. Romunska vlada se resno prizadeva, da bi ustavila nadaljnje dviganje cen in se pri ti borbi poslužuje prav ostrih ukrepov. — Tudi pri nas bi bile slične mere zelo potrebne, zlasti tudi maksimiranje stanovanjskih najemnin.

Obleke kemično čisti, barva, pilsira in ilka tovarna J. O. S. REICH.

Socialna politika

Okrevališče fin. kontrole v Ulcinju. Ze pred leti je zetska sekcija Združenja zvaničnikov fin. kontrole sklenila, da se zida v Ulcinju ob morju okrevališče za svoje člane. V tem domu naj bi se omogočilo bivanje in zdravljenje vsem zvaničnikom finančne kontrole, zlasti tistim, ki služijo na ozemlju zetske finančne direkcije v Podgorici. Za zidanje tega obmorskega zdraviliškega oz. letoviškega doma je dala zetska banska uprava podporo 50.000 din, hkrati pa posredovala pri občinski upravi v Ulcinju, naj preskrbi organizaciji primerno brezplačno stavbišče. V prihodnjem banovinskem proračunu bo vstavljen še večji znesek za ta namen. Od 3% ne nagraje od pobrane banovinske trošarine se vnese nekaj odstotkov v sklad za to okrevališče, da bo mogoče kar najprej izvesti ta načrt.

Sanatorij za tuberkulozne železničarje. Začetek oktobra so slovesno pričeli s stavbnimi deli za postavitev novega paviljona bolniškega sklada za državno prometno osebje, ki bo stal na Golniku. S tem paviljonom se bo povečal in razširil delokrog zdravilišča za bolne na pljučih

na Golniku in bo tuberkuloznim železničarjem in njihovim družinskim članom omogočeno strokovno smotno zdravljenje. Ze danes je protituberkulozni sanatorij na Golniku najlepše in najmoderneje opremljeno zdravilišče te vrste v državi. Po dolgih borbah je bilo končno vendarle mogoče, da je bolniški sklad drž. prometnega osebja le dovolil zidanje železničarskega paviljona. Ze na več glavnih zborovanjih bolniškega sklada je bilo sklenjeno, da se to protituberkulozno zdravilišče postavi, dovoljeni so bili celo že krediti, vendar do zidanja ni prišlo. Iz nepojasnjenih razlogov ni bilo mogoče doslej izvesti teh sklepov in je centralistično upravljani bolniški sklad ustanavljal zdravilišča in nalagal svoj denar v nepremičnine povsod drugod, le ne v Sloveniji. Zato je tembolj pozdraviti to pridobitev, ki bo dobro služila železniškemu uslužbenstvu, zlasti iz Slovenije, še dolga leta v borbi zoper jetiko. Polnih deset let so se slovenski železničarji borili za to svoje protituberkulozno zdravilišče, dokler ni bil dosežen popoln uspeh.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA • Frančiškanska ulica

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejših do najmodernejših

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov cenikov in reklamnih listov. Lastna tvornica šol. zvezkov.

TELEFON štev. 2312
Raču pošt. hranilnice 10.767

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun štev. 10.681. Telefon štev. 3413. Posojila do Din 10.000.— vsem javnim nameščencem po 7% proti zavnabi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z. g. z.

Ljubljana, Vodnikov trg štev. 5 • Telefon štev. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovarishi!

Državni uslužbenci! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špicerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakvrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.